

Δημήτρης Πιατάς: Η τέχνη θέλει φασαρία τελικά, πώς να το κάνουμε;

 culturenow.gr/dimitris-piata-s-h-texni-thelei-fasaria-telika-pos-na-to-kanoume/

5 Σεπτεμβρίου 2022

Η καλοκαιρινή παραγωγή του ΚΘΒΕ «**Αριστοφάνης – Ηρώνδας: Contra tempo**», σε δημιουργική σύνθεση κειμένων **Άκη Δήμου** και σκηνοθεσία **Γιάννη Ρήγα**, ξεκίνησε με επιτυχία το ταξίδι της από τη Θεσσαλονίκη και περιοδεύει σε όλη την Ελλάδα. Επόμενος σταθμός το **Ωδείο Ηρώδου Αττικού**, όπου θα παρουσιαστεί την Τετάρτη 7 Σεπτεμβρίου!

Οι θεατές γελούν αβίαστα και παρακολουθούν ένα θέαμα πλούσιο σε χιουμοριστικούς διαλόγους, εξαιρετικές ερμηνείες, υπέροχη μουσική και μια σκηνοθεσία που τους μετέφερε, απόλυτα ισορροπημένα, σε τρεις διαφορετικές εποχές.

-Ο Άκης Δήμου έχει πάρει αποσπάσματα από τα έργα των δύο ποιητών, του Αριστοφάνη και του Ηρώνδα, και έχει κάνει μια νέα, δημιουργική σύνθεση κειμένων. Θέλετε να μας πείτε περισσότερα για το τι πρόκειται να δει ένας θεατής της παράστασης;

Είναι αλήθεια ότι ο Άκης Δήμου έγραψε ένα νέο κείμενο, πάνω όμως σε παλιούς δρόμους. Δηλαδή, δεν είναι μια πρωτοποριακή παράσταση, είναι μια παράσταση αναφοράς στην Αττική κωμωδία και στην κωμωδία που παρουσιάζεται στα φεστιβάλ του καλοκαιριού στα αρχαία θέατρα, εξού και η αιτία που το ανεβάζει το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδας και αντίστοιχα παίζεται σε αυτούς τους χώρους, πραγματικά με πολύ μεγάλη επιτυχία.

Το γιατί είναι το εξής: γιατί περιλαμβάνει τη συνάντηση δύο σημαντικών ποιητών της κωμωδίας – του Αριστοφάνη, ο οποίος έρχεται από τη Χρυσή Εποχή του Περικλέους και από τον 5ο αιώνα, και τον Ηρώνδα, ο οποίος είναι δημιουργός των Ελληνιστικών χρόνων, διάσημος για την εποχή του, αλλά επειδή δε διασώθηκαν τα έργα του, χάθηκαν.

Διασώθηκαν μόνο κάποια ψήγματα έργων του τον 18ο αιώνα σε πάπυρους. Οι θεατρολόγοι γνώριζαν την ύπαρξή του και τη διασημότητά του, δε γνώριζαν όμως την ίδια ποιότητα των κειμένων του. Διασώθηκαν όμως, και διαπίστωσαν ότι ο Ηρώνδας είναι στην πραγματικότητα ο πατέρας της σύγχρονης κωμωδίας, όσον αφορά τη θεματολογία εννοώ.

Ο Αριστοφάνης μιλάει για έννοιες και έναν ιδεαλισμό πολύ πλατύ – δηλαδή ο πόλεμος, η ειρήνη, η κοινωνία των πουλιών, οι γυναίκες που κάνουν απεργία σεξ για να σταματήσει ο πόλεμος – έννοιες που είναι πολύ οικουμενικές και ιδεαλιστικά ανοιχτές. Ενώ ο Ηρώνδας μιλάει για τετριμμένα πράγματα, μιλάει για το φλερτ, για τον έρωτα, για τον εραστή, για επαγγέλματα όπως ο παπουτσής. Δηλαδή μιλάει για κοινότυπα πράγματα, καθημερινότητας, που στην πραγματικότητα η σύγχρονη κωμωδία είναι εστιασμένη σε αυτή τη θεματολογία. Άρα ο Ηρώνδας ανήκει στο τώρα και ο Αριστοφάνης στο τότε.

Αυτή η συνάντηση και η σύγκρουση αυτών των δύο κόσμων, ήταν αφορμή για τον Άκη Δήμου να κάνει ένα σχόλιο πάνω στην εποχή μας, κρατώντας αν θέλετε και ολόκληρα κομμάτια Αριστοφανικά, βλέπε Λυσιστράτη, Ειρήνη, Κινησίας και τα λοιπά... Και ολόκληρα κομμάτια από τον Ηρώνδα, αυτά που διασώθηκαν. Έτσι, το έργο ενώ είναι γραμμένο τώρα, είναι παλιό. Και στην πραγματικότητα είναι πολύ κοντά σε αυτό που θα λέγαμε θα μπορούσε να είναι ένα έργο μέσα σε ένα ρεπερτόριο και να παίζεται. Ενώ στην πραγματικότητα είναι δημιούργημα του Άκη Δήμου. Και ο Γιώργος Χριστιανάκης έγραψε μια υπέροχη μουσική και ο Γιάννης Ρήγας έφτιαξε έναν θίασο 25μελή που περιλαμβάνει χορούς, την παράβαση, εξαιρετικά πράγματα και υποδύομαι και εγώ τον δούλο του Αριστοφάνη, που είναι ο γνωστός αρχετυπικός ήρωας που ξέρουμε για τους δούλους.

Αυτό είναι το έργο.

– Είπατε πως ο Ηρώνδας είναι πιο κοντά στη σημερινή κωμωδία. Με αφορμή αυτό, θα θέλατε να μου πείτε για τη συζήτηση που γίνεται στις μέρες μας, περί πολιτικής ορθότητας στην τέχνη και ειδικότερα στην κωμωδία και πώς την αξιολογείτε εσείς;

Η πολιτική ορθότητα ναί μεν είναι αναγκαία για να υπάρχει, αν θέλετε, μια ηθική μέσα στην κοινωνία μας. Απλώς όταν χρησιμοποιείται από την εξουσία για λόγους γνωστούς – έλεγχος των πολιτών, τιμωρία των πολιτών με κάθε τρόπο ή απειλή τιμωρίας- είναι λίγο επικίνδυνη και είναι στοιχείο της δικιάς μας εποχής.

Θεωρώ ότι η τέχνη θέλει μια ελευθερία, χωρίς όμως να φτάνει ποτέ στα όρια της ασυδοσίας. Αλλά τουλάχιστον δεν μπορεί το θέατρο και πολύ περισσότερο η κωμωδία να έχει κανόνες τέτοιου είδους, οι οποίοι αγγίζουν το όριο της λογοκρισίας και του ελέγχου. Καταλαβαίνω την εποχή μου, δεν είμαι και περήφανος για την εποχή μου... Ας μάθουμε να ζούμε έτσι.

– Και αν θέλετε να μου σχολιάσετε και έναν χαρακτηρισμό που εσείς δώσατε στον εαυτό σας ως “κακότροπο κωμικό” λέγοντας πως προτιμάτε να γελάει δύσκολα ο θεατής.

Κακότροπος όχι. Καλότροπος είμαι. Δε νομίζω πως είπα κακότροπος, αν το είπα είναι λάθος δικό μου. Καλότροπος είμαι, απλώς στον εαυτό μου έχω ανεβάσει λίγο τον πήχη, θεωρώ ότι το κοινό είναι περισσότερο έξυπνο από εμένα και δεν πρέπει με τίποτα να το υποτιμώ, άρα δεν πρέπει ούτε να του λέω εύκολα αστεία, ούτε ανέκδοτα, αλλά αξιοποιώντας το προσωπικό μου χιούμορ ή αν θέλετε αξιοποιώντας το χιούμορ των συγγραφέων, στη συγκεκριμένη περίπτωση του Άκη Δήμου, να αποκτά με αυτόν τον τρόπο υπόσταση η κωμωδία, που είναι αντάξια σαν είδος με την τραγωδία, η οποία είναι σοβαροφανής και αυστηρή και έτσι πρέπει να είναι, αλλά και αντίστοιχα η κωμωδία δεν πρέπει να είναι σοβαροφανής, δεν πρέπει να είναι αυστηρή, αλλά είναι μιας ίδιας αξίας, σαν παρουσία τουλάχιστον. Εξάλλου, δεν είναι τυχαίο που στην αρχαιότητα οι κωμωδίες, οι Αττικές κωμωδίες και οι τραγωδίες παιζόντουσαν στους ίδιους χώρους.

– Αυτή τη στιγμή βρίσκεστε στη μέση της περιοδείας. Πώς βιώνετε αυτή την επιστροφή στα θέατρα και στην κανονική λειτουργία των χώρων πολιτισμού;

Είναι τουλάχιστον αισιόδοξο το ότι μετά από αυτήν την υποχρεωτική σιωπή της πανδημίας, το κοινό επιστρέφει στους χώρους με όλους τους πιθανούς κινδύνους. Το καταλαβαίνετε, δεν έχει τελειώσει η πανδημία... αλλά το κοινό επιστρέφει, και, το κυριότερο από όλα, το θέατρο ξαναβρίσκει τη φωνή του, γιατί υποχρεωθήκαμε σε μια σιωπή, η οποία μας οδήγούσε στο θάνατό της τέχνης. Η σιωπή είναι θάνατος. Η τέχνη θέλει φασαρία τελικά, πώς να το κάνουμε;

– Υπάρχει κάποια στιγμή που ξεχωρίζετε από την περιοδεία σας έως τώρα;

Ναι, ναι! Συγκινήθηκα πάρα πολύ, κατ' αρχάς παίξαμε σε εξαιρετικούς χώρους, έτσι; Δεν είναι προς συζήτηση αυτό... στους Φιλίππους και στο θέατρο Δάσους. Αλλά θέλω να σταθώ στο Αρχαίο Θέατρο της Δωδώνης, που επαναλειτούργησε και ξαναβρέθηκα σε αυτό το χώρο μετά από πάρα πολλά χρόνια στην Ήπειρο, επιτέλους, σε ένα μαγικό χώρο και τοπίο, αντάξιο της Επιδαύρου. Και ο περιβάλλων χώρος είναι πολύ πιο ισχυρός, γιατί δεν έχει αλωθεί από τον τουρισμό ακόμα. Υπάρχει πολύ πράσινο και σε ένα χώρο θεάτρου, ο οποίος στις συνθήκες της εποχής του χώραγε δεκαοχτώ με είκοσι χιλιάδες θεατές, δηλαδή ένα νούμερο που είναι εκτός πραγματικότητας ακόμα και για τα στάδια θεάτρων του σήμερα, όχι στη χώρα μου, στην Ευρώπη, στην Αμερική... Και βρεθήκαμε σε αυτό το χώρο και ξαναλειτούργησε αν θέλετε ο ήχος, η γλώσσα μας και το κοινό, το ηπειρώτικο κοινό, που είδε τη συγκεκριμένη παράσταση. Ήταν πολύ συγκινητικό, πραγματικά, πάρα πολύ συγκινητικό.

Διαβάστε επίσης:

«Αριστοφάνης – Ηρώνδας: Contra tempo», από το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος στο Ηρώδειο

«Αριστοφάνης – Ηρώνδας: Contra Tempo», από το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος σε περιοδεία